

Macrofaunanieuwsmail 30, november 2002

Een lange nieuwsmail dit keer, veel leesplezier, reacties ook graag naar

macrofauna@hotmail.com

Groetjes Marianne

Hallo iedereen,

Bij het zoeken naar info over de gevolgen van exoten in wateren in NH kwam ik een aantal websites tegen van onze oosterburen die wel interessant zijn en aardig bovendien. Ze zijn hieronder vermeld. Niet alles gaat over waterdieren of planten, maar we moeten niet te nauw kijken bij dit "probleem"(?).

Groeten,
Gert van Ee

De website(s):

<http://www.3sat.de/3satframe.php3?a=1&url=http://www.3sat.de/nano/sp/28184/>

<http://www.uni-koblenz.de/~odsbcg/rheinwan/neozoen.htm>

http://www.vistaverde.de/Suche/Wissenschaft_und_Technik/Biowissenschaften/Zoologie/Neozoen/index.htm

Provincie Noord-Holland
Afdeling Onderzoek
Postbus 123
NL - 2000 MD Haarlem
† 023 514 3088
f 023 514 4116

N.a.v. het mailtje van Steven over de Chinese wolhandkrab het volgende:

Dag Steven,

Naar aanleiding van een mail die ik kreeg via de werkgroep Exoten attendeer ik je op de volgende website:

<http://www.ku.lt/nemo/ericho.htm>

Misschien ken je hem al, maar in ieder geval zit hier een literatuurlijst bij waar je wellicht iets aan hebt.

Succes

vriendelijke groeten,

Rob Suykerbuyk

Secr. Werkgroep Exoten van de WEW

Beste mensen,

Ik heb weer eens een aantal vraagjes rondom het determineren van macrofauna en hoop dat iemand me weer net zo goed kan helpen als de vorige keer. Misschien is het handig om de antwoorden via de macrofauna hotmail te sturen, zodat iedereen ze kan lezen? Ze mogen ook

naar mij persoonlijk gemaïld worden en als men er prijs opstelt, wil ik de antwoorden eventueel in de volgende nieuwsbrief zetten.

1) Kan iemand mij iets vertellen (bv. ecologische betekenis en zeldzaamheid) over de eendagsvlieg *Centroptilum pennulatum*?

2) Voor de determinatie van bloedzuigers gebruiken we sinds kort het werk van Neubert en Neseemann. Ik heb al begrepen dat niet iedereen even enthousiast is over dit boek, maar van een beter alternatief heb ik nog niet gehoord. Zolang blijven wij dus maar Neseemann gebruiken. Wat zijn jullie ervaringen met het werk van Neseemann?

3) Sinds kort hebben we ook de determinatiesleutel van de Stowa voor de in Nederland voorkomende *Polypedilum* larven. Het grootste verschil met het werk van Moller Pillot is het wegvallen van de groepen. Voor mijn gevoel kloppen bovenstaande sleutels niet helemaal met elkaar. Ik kan het niet helemaal "hard" maken, maar heb het vermoeden dat de donker vlek op de gula niet altijd duidelijk aanwezig is (dus niet altijd een goed onderscheidend kenmerk is). Daarnaast vind ik de vorm van de antenne en antenneborstel niet altijd bij beide werken met elkaar overeenkomen. Bv met het stowawerk hoeft de antenneborstel van *P. bicrenatum* niet perse langer te zijn dan de antenne en volgens Moller Pillot wel. Heeft iemand anders ook deze ervaring?

Tot slot nog een leuke vondst: in het Wilhelminakanaal in Tilburg hebben we de muggenlarve *Pseudochironomus* aangetroffen. Dit is een scheepsvaartkanaal met op de plaats van bemonstering een natuurlijke oever (gelegen achter de beschoeiing van het kanaal).

Mieke Moeleker
GTD Oost-Brabant
mmoeleker@gtd.nl

Samengevatte notulen van het Platform Hydrobiologisch Medewerkers.

Samengevatte notulen PHM-vergadering 7 november 2002 10.30 uur Waterschap Hunze en Aa's te Veendam

Aanwezig:

Hans Hop, Dolf Venema, Miek Farhani-Nooyen, Hans Hop, Dolf Venema, Jan Klein, Janneke Spin, Johan Mulder, Birgitta Brans, Minke de Vries-Van Balen, Frits Ebbens, Carmen

Verberne

Voorzitter Miek Farhani; notulist Bert Storm

- 1 Vaststellen plaats en datum volgende vergadering en presentatie Almelo 3 april 2003 + presentatie opzet meetnet Bert Knol
- 2 Notulen vergadering 14 maart 2002 (overleg te Groningen) + actielijst
Voor cursus zeggen en grassen hebben Minke, Birgitta en Bert Storm wel belangstelling.
Mieke gaat verder de mogelijkheden bekijken voor een cursus water- en oeverplanten.
- 3 Specialistendagen:

- a. Evaluatie reptielen/amfibieën (Evelien Broos)
Nuttige dag. Iedereen is tevreden.
 - b. Volwassen libellen (Bert Storm) hiervoor worden al cursussen gegeven door anderen
Hans, Eveline en Marion hebben de cursus in Zwolle gevolgd.
 - c. Oligochaetenmiddag stelt Frits voor: Hans en Dolf nemen het initiatief
- 4 Nieuwe soorten in Beheersgebied
 - Arcteonais lomondi door Jeroen in zandwinplas
 - Hans/Dolf: zie macrofauna-hotmail en daarnaast: Parametriocnemus stylatus in de Vecht, Pogonocladus consobrinus, Pyrsigia intermedia (in een sloot)
 - Janneke Spin: Zaveliella marmorata
 Bert Knol, gevonden in beken: Tanytarsus enjuncidus, Ljanina bipapillata, Wettina podagrica, Thyopsis cancellata, Tartarothyas romanica, Thyas palustris
 Bert Storm: Cricotopus gr. obnixus
 - 5 Conservering van algenmonsters (Bert Storm): hoe lang worden planktonmonsters bewaard?
 Waterschap Friesland bewaart van sommige monsterpunten alles voor lange tijd; anderen gooien het meteen weg na analyse.
 - 6 STOWA-Determinatie CD-ROMS: voor- en nadelen (Jan Klein / Janneke Spin)
 Hans is geen voorstander van CD's en hij heeft dat ingebracht in de laatste STOWA-bijeenkomst, maar hier is niet echt op ingegaan. Bijna iedereen vindt een papieren versie nodig. Het is ook handig om commentaar in de kantlijn te schrijven.
 - 7 Determinatie bloedzuigers + materiaal bekijken (Hans Hop)
 Hans laat foto's van bloedzuigers zien (Glossiphonia's). Hans en Bert Knol hebben Glossiphonia concolor gevonden. Hans vraagt iedereen om onderscheid te maken tussen de varianten hyalina, papillosa en striata. Bij het opsplitsen van soorten bij Piscicolidae blijkt in de literatuur onduidelijkheid te zijn (zie Bilecki: bij punt 15). Verder is www.hirudinae.de een interessante site over bloedzuigers.
 - 8 Contacten met STOWA: briefwisselingen + STOWA-dag beoordelingssystemen (Hans Hop).
 Nieuwe ontwikkelingen zijn belangrijk voor de STOWA. Op problemen met huidige versies van beoordelingssystemen is niet ingegaan. Volgorde van uitbrengen van determinatie-CD-ROMs wordt in de WEW-TAP besproken. Limnadata neerlandica is interessant om te raadplegen voor verspreiding van soorten.
 - 9 Samenwerking ander macrofauna-overleg (Bert Storm)
 Ander macrofauna-overleg = Macro-invertebratenoverleg-NAP: uitwisselen samengevatte notulen direct via hotmail en bij cursussen met te weinig mensen ook aan hen vragen of ze mee willen doen.
 - 10 Duitse beoordeling van beken (Bert Knol)
 De Duitsers gebruiken een Guete-Klasse-indeling die gebaseerd is op saprobie (Sladeček). De methode is goed gestandaardiseerd (DIN-genormeerd), behalve de bemonstering. De macrofauna wordt kwantitatief (in aantalsklassen) in het veld geanalyseerd. Soms worden

een aantal dieren meegenomen naar het lab. Soorten hebben een saprobiewaarde en een toegekend gewicht bij de beoordeling. De (meeste) beken in Nederland komen uit de beoordeling als matig belast.

11 Literatuur

- A. Klink, 2002. Determinatiesleutel voor de larven van de in Nederland voorkomende soorten Polypedilum, STOWA, Utrecht, nr. 6. ISBN 90-5773-160-6. Het is wel een nuttige tabel, maar de sleutel baseert zich soms op maar één kenmerk. Ook ontbreekt een beschrijving van de soorten.
- B. A. Bielecki, 1997. Fish leeches of Poland in relation to the Palaearctic piscicolines, *Genus*, Vol. 8 (2): 223-375. In deze publicatie staan weer andere inzichten in de Piscicolidae (o.a. een nieuwe soort voor Nederland, die niet in het bloedzuigerboek van Nesemann staat).

Groeten, Bert Storm
Waterschap Noorderzijlvest
Postbus 18
9700 AA Groningen
050 3048313

UITGEKOMEN: De Nederlandse Libellen

Bij de KNNV Uitgeverij is nu in samenwerking met Naturalis en EIS-Nederland verschenen:

De Nederlandse Fauna deel 4: De Nederlandse Libellen

In Nederland komen niet minder dan 70 soorten libellen voor. Alle kennis hierover is nu in het nieuwe standaardwerk *De Nederlandse Libellen* samengebracht. In de inleidende hoofdstukken komt algemene informatie aan bod over libellen waarbij evolutie en systematiek, anatomie, levensstadia, ecologie, verspreiding, gedrag en tal van andere aspecten nader belicht worden. Per soort geven de auteurs vervolgens een gedetailleerd overzicht over biotoop, levenswijze, bedreiging, bescherming en beheer. De verspreiding in heden en verleden in Nederland (en daarbuiten) wordt mede aan de hand van honderden verspreidingskaarten getoond. Het boek is rijk geïllustreerd met pentekeningen, grafieken, veel kleurenfoto's en met speciaal voor deze uitgave gemaakte aquarellen.

De Nederlandse Libellen is het vierde standaardwerk dat in de serie *Nederlandse Fauna* verschijnt. Het bevat een schat aan informatie voor entomologen, ecologen, natuurbeheerders en voor iedereen die geïnteresseerd is in de Nederlandse natuur. Een aanrader voor iedere libellenliefhebber!

De Nederlandse Libellen

Auteurs: De Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie

Uitvoering: gebonden met stofomslag, full color, 23 x 29,7 cm, 440 pagina's

Illustraties: foto's, tekeningen, aquarellen en verspreidingskaartjes

Prijs: EUR 74,50 (leden NVL, KNNV en EIS-Nederland EUR 67,50)

ISBN: 90 5011 154 8

Boekpresentatie

Bestelwijze

- Aanschaf zonder verzendkosten:

De eerstvolgende gelegenheid om het boek aan te schaffen (zonder verzendkosten) zal zijn op de landelijke SOVON-dag op zaterdag 30 november a.s. in de Vereeniging te Nijmegen (Keizer Karelplein) vanaf 9.30 uur. Mocht u het boek op de SOVON-dag willen kopen, reserveer dan vóór 20 november a.s. bij de KNNV Uitgeverij per e-mail of telefonisch het door u gewenste aantal boeken onder vermelding van uw naam. Contactpersoon: Kathrin Ohrmann, e-mail: ohrmann@knnvuitgeverij.nl . Tel.: 030-233 35 44. Er zal dan een exemplaar voor u klaarliggen op de SOVON dag.

- Aanschaf met verzendkosten:

Maak EUR 74,50 (leden NVL, KNNV en EIS-Nederland EUR 67,50) plus € 3,50 verzendkosten over op giro 13028 van de KNNV Uitgeverij te Utrecht o.v.v. de titel + bestelcode NF4.

Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

Michiel van der Weide
van Oldenbarneveltstr. 46
6512 AZ Nijmegen
024-3234189

einde nieuwsbrief 30